การบริหารจัดการกลุ่มสัมมาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษากลุ่มสัมมาชีพบ้านโนนจาน ตำบลละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

Career Group Management based on the Philosophy of Sufficiency Economy : A Case Study of a Career Group at Ban Nonchan, Lahan Sub-district, Chatturat District, Chaiyaphum Province

สุนทร ปัญญะพงษ์[1], อัญชลี ชัยศรี[2], หทัยกาญจน์ ทองศรีสุข[3] และปิยลักษณ์ โพธิวรรณ์[4]
Soonthorn Panyapong[1] Anchalee Chaisri[2] Hathaikan Tongsrisuk[3]And Piyalak Potiwan[4]
[1]คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
[1]Faculty of Political Science Chaiyaphum Rajabhat University
[2]คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
[2]Faculty of Business Administration Chaiyaphum Rajabhat University
[3]คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
[3]Faculty of Business Administration Chaiyaphum Rajabhat University
[4]คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
[4]Faculty of Political Science and Public Administration Rajabhat Maha Sarakham University
e-mail: soonpan_cpru@hotmail.com

Received : June 14, 2022, Reviewed : June 20, 2022, Revised : June 27, 2022, Accepted : June 30, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มสัมมาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษากลุ่มสัมมาชีพบ้านโนนจาน ตำบลละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มสัมมาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านโนนจาน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรและกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน คณะกรรมการกลุ่มสัมมาชีพ สมาชิกกลุ่มสัมมาชีพ พัฒนากรอำเภอจัตุรัสที่รับผิดชอบงานสัมมาชีพ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลละหานที่เกี่ยวข้องกับงานสัมมาชีพ รวมทั้งสิ้นจำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์

เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยจัดระบบข้อมูลแยกประเภทข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ประมวลข้อมูลทุกประเภทเข้าด้วยกันเป็นหมวดหมู่และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้แนวคิดทฤษฎีเป็นกรอบในการอธิบาย จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ควบคู่กับบริบทในพื้นที่ ผลการวิจัย พบว่า

การบริหารจัดการกลุ่มสัมมาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านโนนจาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดตั้งกลุ่มสัมมาชีพ 2) ด้านการดำเนินงานของกลุ่มสัมมาชีพ 3) ด้านการบริหารกลุ่มสัมมาชีพ 4) ด้านงบประมาณของกลุ่มสัมมาชีพ และ 5) ด้านสวัสดิการของกลุ่มสัมมาชีพ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, กลุ่มสัมมาชีพ, หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objectives of the research entitled “Career Group Management based on the Philosophy of Sufficiency Economy: A Case Study of a Career Group at Ban Nonchan, Lahan Sub-district, Chatturat District, Chaiyaphum Province.” This research was to study the career group management based on the philosophy of sufficiency economy of Ban Nonchan, Lahan Sub-district, Chatturat District, Chaiyaphum Province. This was qualitative research. There were 13 key informants, including community leaders, committees and members of the community, community developers responsible for the operation of the career group, staff of Lahan Subdistrict Administrative Organization responsible for the operation of the career group. The research tools were in-depth interviews and focus group discussions. In terms of data analysis, data were categorized according to the objectives. All types of data were processed into categories. The relationships were analyzed by theoretical frameworks. After that, the data were analyzed along with the local context. The results were as follows.

The career group management based on the philosophy of sufficiency economy of Ban Nonchan, Chatturat District, Chaiyaphum Province consisted of 1) the establishment of the career group, 2) the operation of the career group, 3) the management of the career group, 4) the budget of the career group and 5) the welfare of the career group.

Keywords: Management ,Career Group ,Sufficiency Economy Philosophy

บทนำ

ปัจจุบันสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการ ประกอบอาชีพของประชาชน โดยเฉพาะภาคการเกษตร มีภาวะความเสี่ยงที่เกิดจากการ ประกอบอาชีพแบบดั้งเดิม เช่น ปลูกพืชอย่างเดียวกันทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล ราคาผลผลิตตกต่ำ การไม่มีอาชีพหรือรายได้เสริมหลังฤดูกาลเกี่ยวกับผลผลิต และยังมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพมีน้อย ส่วนกลุ่มอาชีพที่มีอยู่ไม่ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานของรัฐและไม่ได้ส่งเสริมพัฒนาอย่างเพียงพอ ส่งผลให้ประชาชนต้องไปหางานทำในเมืองใหญ่ ๆ และมีส่วนราชการที่มีสถานที่หรือศูนย์ฝึกอบรม ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนเป็นศูนย์ฝึกอาชีพหรือแหล่งเรียนรู้การประกอบอาชีพได้แต่ไม่ได้ใช้ประโยชน์เท่าที่ควร ประกอบกับมีปราชญ์ชุมชนด้านอาชีพที่เชี่ยวชาญและประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ อยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชน แต่มีน้อยที่ สามารถถ่ายทอดการงานให้คนในชุมชนนำไปทำตามให้สำเร็จได้ (กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สถาบันการพัฒนาชุมชน. 2562)

การดำเนินโครงการต่าง ๆ ในปี 2560 หน่วยงานภาครัฐจึงมุ่งเน้นที่การยกระดับเศรษฐกิจฐานราก คือ “รายได้” ที่ต้องทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นโดยการ สร้างอาชีพขึ้นมาจึงเป็นที่มาของ “สัมมาชีพชุมชน”ซึ่งกำหนดแผนการสร้างสัมมาชีพชุมชนบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอันมีเป้าหมาย คือ ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ หมู่บ้าน รวมของหมู่บ้านในประเทศไทยโดยให้ชาวบ้านสอนชาวบ้านในสิ่งที่เขาอยากทำได้ทำเป็น สามารถเป็นอาชีพเลี้ยงตนเองได้ฝึกปฏิบัติจริงให้ สามารถนำไปเป็นอาชีพได้เพราะทุกพื้นที่จะมีคนเก่งในแต่ละอาชีพอยู่แล้ว เช่น ทำนาได้ผลผลิตสูง ทำสวนเก่ง และการแปรรูปผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ซึ่งจะคัดเลือกและจัดเวทีฝึกทักษะ การสอนการนำเสนอให้กับคนเก่งเหล่านี้ยกให้เป็น “วิทยากรสัมมาชีพชุมชน” หลังจากนั้นกลับไป สร้างทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน ๆ ละ 4 คน แล้วเปิดรับลูกศิษย์ที่สนใจอยากฝึกอาชีพในแต่ละประเภทอาชีพหมู่บ้านละ 20 คน คนหรือครัวเรือน เมื่อผ่านการฝึกปฏิบัติแล้วขั้นพื้นฐานที่สุดก็จะสามารถสร้างอาชีพบนฐาน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสร้างรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ขณะที่ส่วนหนึ่งมีความก้าวหน้าก็จะมีแหล่งทุนสนับสนุนต่อยอดอาชีพ สร้างผลผลิต สร้างผลิตภัณฑ์ขึ้นมาเข้าสู่ระบบหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อขยายตลาดในวงกว้างต่อไป ดังนั้น รัฐบาลจึงกำหนดกิจกรรมสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานของรัฐ โดยใช้พื้นที่เป้าหมายในความรับผิดชอบของยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตรและชนบท (กรมการพัฒนาชุมชน. 2559)

สำหรับการดำเนินงานเกี่ยวกับสัมมาชีพที่ผ่านมาของชุมชนในสังคมไทย ชี้ให้เห็นว่าชุมชนประกอบอาชีพที่ไม่เบียดเบียนตัวเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม และมีรายจ่ายน้อยกว่ารายได้ สัมมาชีพจึงเป็นทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อมและศีลธรรมพร้อมกันไปอย่างบูรณาการ ฉะนั้น ยิ่งมีสัมมาชีพกันมากเท่าใด เศรษฐกิจยิ่งดีขึ้น จิตใจยิ่งดีขึ้น สังคมยิ่งดีขึ้น สิ่งแวดล้อมยิ่งดีขึ้นและศีลธรรมยิ่งดีขึ้น ต่างจากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่นับรวมรายได้ทั้งหมด (จีดีพี) เมื่อจีดีพีดีขึ้นอย่างอื่นอาจจะไม่ดีขึ้นเป็น

เงาตามตัว เพราะจีดีพีเป็นการวัดแบบแยกส่วนดังกล่าวแล้ว ฉะนั้น การมีสัมมาชีพเต็มพื้นที่จึงเป็นตัววัดการพัฒนาที่ดีกว่าจีดีพี (ประเวศ วะสี. 2552) “สัมมาชีพ” จึงยึดแนวความหมายของคำว่า “สัมมาอาชีวะ” ข้างต้น โดยมีความหมายว่า “การทำมาหากินโดยไม่ได้เอากำไรสูงสุดเป็นตัวตั้งหรือเป็นเป้าหมายสุดท้าย และต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมทางสังคมกล่าวคือ ความสุขของตนและคนทำงานรวมถึงประโยชน์ของผู้บริโภคและผู้รับบริการหลัก โดยไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและไม่มุ่งไปกระตุ้นตัณหาอันเป็นเหตุแห่งทุกข์”

จากที่กล่าวจะเห็นได้ว่า กลุ่มสัมมาชีพบ้านโนนจาน ตำบลละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ มีการรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรม สมาชิกมีความสามารถด้านการตัดเย็บ และมีความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากผลิตภัณฑ์ได้รับการพัฒนาจะถือการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน สามารถสร้างอาชีพและรายได้ภายในชุมชน เกิดความเข้มแข็ง อีกทั้งเป็นการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนในระดับรากหญ้าอย่างยั่งยืนได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในประเด็นการบริหารจัดการกลุ่มสัมมาชีพบ้านโนนจาน ตำบลละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ เป็นอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มสัมมาชีพในลักษณะเดียวกันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มสัมมาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านโนนจาน ตำบลละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการวิจัยเพื่อมุ่งศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มสัมมาชีพบ้านโนนจาน ตำบลละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ประชากรและกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญของชุมชน (Key informants) ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านหรือตัวแทนผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน คณะกรรมการบริหารกลุ่มสัมมาชีพ จำนวน 5 คน และตัวแทนสมาชิกกลุ่ม จำนวน 5 คน พัฒนากรอำเภอจัตุรัสที่รับผิดชอบงานสัมมาชีพ จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลละหานที่เกี่ยวข้องกับงานสัมมาชีพ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 13 คน โดยใช้การเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งครึ่งโครงสร้างและการจัดเวทีสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (ต่างคน ต่างเวลา ต่างสถานที่) จนกว่าข้อมูลอิ่มตัว โดยกระทำระหว่างเก็บข้อมูลคือ ถามซ้ำ ถามทวน และถามคำถามเดียวสำหรับแต่ละคน โดยดำเนินการไปพร้อมกับตรวจสอบไปด้วย และการวิเคราะห์ข้อมูลโดใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) จากนั้นนำมาเรียบเรียงเขียนเชิงพรรณนา และข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในระยะต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการกลุ่มสัมมาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษากลุ่มสัมมาชีพบ้านโนนจาน ตำบลละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ” ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

ผลการบริหารจัดการกลุ่มสัมมาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านโนนจาน ตำบลละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

1) ด้านการจัดตั้งกลุ่มสัมมาชีพ การจัดตั้งกลุ่มสัมมาชีพบ้านโนนจานคือ ชุมชนได้ดำเนินการตามที่รัฐบาลมีนโยบายในการจัดตั้งกลุ่มสัมมาชีพขึ้นในชุมชน โดยความเห็นส่วนใหญ่ของสมาชิกชุมชนบ้านโนนจานให้เสนอเข้าร่วมหมู่บ้านสัมมาชีพโดยจัดตั้งเป็นกลุ่มสัมมาชีพบ้านโนนจาน เพื่อส่งเสริมอาชีพและรายได้ให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชน โดยมีพัฒนากรซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ได้เข้ามาให้การสนับสนุนในการจัดตั้งกลุ่มสัมมาชีพบ้านโนนจานเพื่อให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จึงกล่าวได้ว่า การตั้งกลุ่มสัมมาชีพเป็นการปฏิบัติตนตามแนวทางที่ชุมชนปฏิบัติร่วมกันโดยใช้หลักการพื้นฐานจากวิถีชีวิตตามบริบทสังคมของบ้านโนนจาน สำหรับโครงสร้างและบทบาทหน้าที่อันเกิดจากการพูดคุยเพื่อแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นไปในลักษณะหลวม ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้การขับเคลื่อนงานของกลุ่มสัมมาชีพเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย ตำแหน่งประธานกลุ่ม ตำแหน่งรองประธานกลุ่ม กรรมการฝ่ายปฏิคม กรรมการฝ่ายการตลาด กรรมการฝ่ายการผลิต กรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ กรรมการฝ่ายเหรัญญิก ตำแหน่งเลขานุการ ซึ่งลักษณะจัดการโครงสร้างของกลุ่มจะมีลักษณะเหมือนกับโครงสร้างการบริหารจัดการกลุ่มทั่ว ๆ ไป

2) ด้านการดำเนินงานของกลุ่มสัมมาชีพ การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปในลักษณะอย่างหลวม ๆ คือการดำเนินงานยังลักษณะแบบไม่เป็นทางการ ปัจจุบันยังไม่มีการรวมกลุ่มหรือรวมตัวเพื่อผลิตสินค้าที่เป็นภาพรวมของกลุ่มแต่อย่างใด กรรมการหรือสมาชิกคนใดสนใจผลิตสินค้าสามารถลงทุนตนเองได้ โดยมีช่องทางว่าสามารถผลิตและขายได้ด้วยตนเอง หรือสามารถนำมาฝากจำหน่ายในนามกลุ่มสัมมาชีพได้ อีกทั้ง ทางกลุ่มจะเป็นผู้ประสานและช่วยจำหน่ายแทนสมาชิกและนำเงินทั้งหมดคืนให้แก่สมาชิกเพื่ออุดหนุนค่าวัตถุดิบที่สมาชิกได้ลงทุนและลงแรงงานทำมาก่อนแล้ว อีกทั้งกลุ่มจะเป็นผู้ประสานตลาดร่วมกับสมาชิกสำหรับจำหน่ายสินค้าและบริการแทนสมาชิก สำหรับสถานที่ทำการของกลุ่มใช้พื้นที่ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นสถานที่สำหรับการทำงานของกลุ่มสัมมาชีพ เนื่องจากสมาชิกเข้ามาพบปะพูดคุยและปรึกษาหารือกันทุกเดือน จึงกล่าวได้ว่า การดำเนินงานของกลุ่มปฏิบัติบนทางสายกลางที่ยืดหยุ่นให้กับกรรมการและสมาชิกทุกคนอาศัยการพัฒนาร่วมกันอย่างเป็นขั้นตอนสอดคล้องกับวิถีชุมชนบ้านโนนจาน

3) ด้านการบริหารกลุ่มสัมมาชีพ กลุ่มสัมมาชีพบ้านโนนจานปัจจุบันกลุ่มสัมมาชีพมีสมาชิกทั้งหมด 25 คน ส่วนสมาชิกที่ปฏิบัติงานเป็นประจำทั้งช่วยกันผลิตและจำหน่ายสินค้าในนามของกลุ่มมีจำนวน 10 คน ทำให้การทำงานคล่องตัวมากขึ้นเนื่องจากมีจำนวนที่ไม่มากเกินไป ขณะเดียวกัน สมาชิกบางส่วนจะเข้ามาหนุนเสริมตามกำลังที่สามารถมาช่วยเหลือได้ โดยส่วนใหญ่สมาชิกทั้งหมดจะมีอุปกรณ์ครบทุกคน สำหรับการบริหารจัดการกลุ่มสัมมาชีพ เป็นรูปแบบการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกรรมการและสมาชิก กล่าวคือ กรรมการหรือสมาชิกท่านใดมีความรู้ความสามารถ หรือมีทักษะเพื่อเป็นวิทยากรในการแบ่งปันความรู้ช่วยเหลือเกื้อกูล และให้คำแนะนำแก่สมาชิกในกลุ่มซึ่งเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งเป็นวิทยากรเมื่อมีหน่วยงานหรือองค์กรต้องการให้ไปเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่หน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ทั้งเรื่องการผลิต การจำหน่ายสินค้า การตลาด เป็นต้น

4) ด้านงบประมาณสนับสนุนกลุ่มสัมมาชีพ งบประมาณที่ได้รับส่วนใหญ่ใช้สำหรับบริการจัดการกลุ่มสัมมาชีพ โดยจะเป็นรูปแบบการสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่ม ที่ผ่านมากลุ่มได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลละหาน ได้จัดหาวิทยากรมาให้ความรู้ในการอบรมเรื่องการจักสานตะกร้ายางพาราและหวายเทียม จากนั้นมีมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิเข้ามาให้การสนับสนุนอบรมและให้ความรู้กับกลุ่มในเรื่องการทำกระเป๋าผ้า การเย็บเสื้อผ้า การเย็บผ้าโหล การทำผ้าถุง การจัดทำผ้าม่าน การใช้ประโยชน์จากเศษผ้าเหลือใช้ ส่วนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ เข้ามาหนุนเสริมความรู้เรื่องการจัดทำกระเป๋าผ้าและอบรมเรื่องจัดทำไม้กวาดสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ สำหรับเครื่องจักรเย็บกระเป๋าผ้าจากหน่วยงานของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 2 เครื่อง รวมทั้งของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดชัยภูมิได้เข้ามาให้การสนับสนุนการอบรมการตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี ซึ่งสมาชิกมีความชื่นชอบมากเพราะสามารถตัดเย็บใส่เองได้ และที่เหลือสามารถจำหน่ายได้อีกด้วย จึงกล่าวได้ว่า งบประมาณที่ได้รับจะเน้นการสนับสนุนงานวิชาการเพื่อหนุนเสริมให้ทุกคนมีความรู้และสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่เน้นการสร้างอาชีพและรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่ม

5) ด้านสวัสดิการของกลุ่มสัมมาชีพ กลุ่มสัมมาชีพบ้านโนนจานมีลักษณะการจัดสวัสดิการที่ยังไม่เป็นทางการกล่าวคือ กรรมการหรือสมาชิกในช่วงหลายปีที่ผ่านมากลุ่มเคยร่วมกันจัดทำดอกไม้จันทน์เพื่อจำหน่าย เนื่องจากสมาชิกบางส่วนชอบทำดอกไม้จันทน์เพื่อให้บริการชุมชน แต่มีสมาชิกส่วนใหญ่ชอบทำกระเป๋าผ้ามากกว่า ซึ่งส่วนใหญ่สมาชิกผลิตและจำหน่ายเอง สมาชิกที่เย็บกระเป๋าจะมีรายการสั่งให้จัดทำของตนเอง เช่น สินค้ากระเป๋าของแม่สำอาง จะมีหลายราคา ตั้งแต่ใบละ 25 บาท และ ราคา 30 บาท หรือ ราคา 35 บาท เนื่องจากการลงทุนงบของสมาชิกซึ่งเป็นของตนเอง ทำให้ไม่มีการแบ่งรายได้เข้ากลุ่ม จึงสรุปได้ว่าสวัสดิการเป็นของสมาชิกของใครของมัน ใครสามารถผลิตได้มากและจำหน่ายได้มากย่อมมีกำไรจากการจำหน่ายตามปริมาณที่ตนเองสามารถผลิตได้ ทั้งนี้ หากสมาชิกต้องการความช่วยเหลือในการทำงานหรือกิจกรรม ทางกลุ่มสามารถขอความช่วยเหลือจากสมาชิกได้ตลอดเวลา

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญที่พบ มาอภิปรายผลดังนี้

ผลการศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มสัมมาชีพ บ้านโนนจาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ในการบริหารจัดการกลุ่มสัมมาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านโนนจาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย

1. ด้านการจัดตั้งกลุ่มสัมมาชีพ การจัดตั้งกลุ่มสัมมาชีพบ้านโนนจานส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มสัมมาชีพสอดคล้องกับผลการวิจัยของดำรง มากระจัน (2549) ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ กองทุนฯทุกคน สมาชิกทุกคนเข้าร่วมแก้ปัญหาทุกครั้ง เพราะถือว่าเป็นปัญหาของตัวเองด้วยส่วนหนึ่งสมาชิกนำเงินทุนกู้ยืมไปประกอบอาชีพตามที่เสนอโครงการมากกว่า 3 ใน 4 การดำเนินงานกองทุนมีลักษณะเป็นเครือข่ายกับกลุ่ม หรือองค์กรอื่นในหมู่บ้านหรือชุมชนมากกว่า 3 กิจกรรมขึ้นไป มุมมองด้านกระบวนการภายในมีการดำเนินงานอยู่ในระดับดี โดยมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในคณะกรรมการกองทุนทุกคนรับผิดชอบโดยกำหนดตำแหน่งแต่ละฝ่าย มีการแต่งตั้งบุคคลและคณะหรือบุคคลในพื้นที่เป็นที่ปรึกษามากกว่า 5 คนและระบุการให้คำปรึกษาด้านต่างๆชัดเจน มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุนฯ จัดทำแจกให้สมาชิกทุกคนทราบมีสมาชิกกองทุนเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมด มีแผนการดำเนินงานของกองทุนฯ มีการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดมีศูนย์ปฏิบัติการถาวร และมีข้อมูลกองทุนฯครบถ้วนตามแนวทางที่กำหนดมีการพิจารณาอนุมัติเงินกองทุนให้สมาชิกกองทุนกู้ยืมโดยคณะกรรมการกองทุนฯตามระเบียบอย่างเคร่งครัด

2. การดำเนินงานของกลุ่มสัมมาชีพ จากผลการดำเนินงานของกลุ่มสัมมาชีพบ้านโนนจานมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องโดยมีกรรมการและสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้การดำเนินงานที่ผ่านมาได้รับความร่วมมือจากสมาชิกเป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดำรงค์ มากระจัน (2549) ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความคิดเห็นว่าคณะกรรมการฯมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานโดยเฉพาะด้านดำเนินงานสมาชิกกองทุน หมู่บ้านมีความเห็นว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุดตั้งแต่การจัดทำกฎระเบียบหรือข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านต้องร่วมกันกำหนดกฎระเบียบดังกล่าวขึ้นมาเพื่อเป็นกติกากลางในการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจึงเป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกส่วนใหญ่ให้เป็นผู้บริหารกองทุนหมู่บ้าน บริหารงานภายใต้การดำเนินงานของสมาชิกกองทุนทั้งหมดสมาชิกกองทุนจึงสามารถรับรู้การทำงาน รวมทั้งตรวจสอบการทำงาน

ของคณะกรรมการกองทุนได้ตลอดเวลาทำให้สามารถเสนอแนะให้ความเห็นเพื่อให้คณะกรรมการปรับปรุงวิธีการทำงานให้เป็นไปตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้

3. ด้านการบริหารจัดการกลุ่มสัมมาชีพ การบริหารจัดการกลุ่มสัมมาชีพบ้านโนนจานมีการทำงานที่อาศัยความสามัคคี เอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน เน้นการมีส่วนร่วม ปรึกษาหารือกันในการทำงานตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิธินันท์ จันทน์เอียด (2556) ได้ศึกษาหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์และการธนกิจมหาวิทยาลัยรามคำแหงจำกัดกับสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด พบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์โดยภาพรวมมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน อยู่ในระดับมากการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสหกรณ์เพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างซื่อสัตย์ โปร่งใส มีความรับผิดชอบ และสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย จากผลการศึกษาและงานวิจัยที่กล่าวมา ผู้วิจัยเห็นว่า ผลการดำเนินงานของกลุ่มสัมมาชีพมีอิทธิพลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และเป็นตัวแปรหนึ่งที่จะพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของกองทุนชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ จึงนำตัวแปรด้านผลการดำเนินงานมาใช้ในการดำเนินงานมาศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

4. ด้านงบประมาณของกลุ่มสัมมาชีพ โดยส่วนใหญ่งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนในการดำเนินงานของกลุ่มจะมีลักษณะการส่งเสริมและสนับสนุนการขับเคลื่อนงาน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลละหาน ได้จัดหาวิทยากรมาให้ความรู้ในการอบรมเรื่องการจักสานตะกร้ายางพาราและหวายเทียม มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิเข้ามาให้การสนับสนุนอบรมและให้ความรู้กับกลุ่มในเรื่องการทำกระเป๋าผ้า การเย็บเสื้อผ้า การเย็บผ้าโหล การทำผ้าถุง การจัดทำผ้าม่าน การใช้ประโยชน์จากเศษผ้าเหลือใช้ ส่วนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ เข้ามาหนุนเสริมความรู้เรื่องการจัดทำกระเป๋าผ้าและอบรมเรื่องจัดทำไม้กวาดสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ สำหรับเครื่องจักรเย็บกระเป๋าผ้าจากหน่วยงานของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 2 เครื่อง รวมทั้งของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดชัยภูมิได้เข้ามาให้การสนับสนุนการอบรมการตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สถาบันการพัฒนาชุมชน (2562) ด้านปัจจัยด้านทุนชุมชนพบว่า ทุนเงินเป็นปัจจัยที่สำคัญมาก แต่ทุนมนุษย์ก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ทั้งนี้ทุนสังคม ทุนกายภาพ และทุนธรรมชาติก็ควรขับเคลื่อนไปพร้อมกัน

5. ด้านสวัสดิการของกลุ่มสัมมาชีพ สวัสดิการของกองกลุ่มสัมมาชีพส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มสัมมาชีพ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของพนิตนาฏ ชัยมงคล (2552) ได้ศึกษาความเหมาะสมของการนำผังดุลดัชนีมาใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตตำบลเชิงดอยอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกทั้งหมดมีงานทำมีอาชีพมีรายได้ และไม่อพยพไปทำงานที่อื่นสมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการกู้ยืมเงินไปลงทุนประกอบอาชีพ สมาชิกมีความสามารถปลดเปลื้องหนี้สินภาวะหนี้สินได้ทุกคน การใช้คืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือเงินบริจาคของสมาชิกกองทุนฯ

เป็นไปตามกำหนดสัญญาครบทุกคนมีการจัดสรรผลประโยชน์ เป็นสวัสดิการแก่สมาชิกและประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนโดยมีมากกว่า 3 กิจกรรมและทุกคนได้รับประโยชน์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ด้านการจัดตั้งกลุ่มสัมมาชีพ กรรมการและสมาชิกทั้งหมดควรดำเนินการจัดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่การบริหารงานของกลุ่มที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ด้านการดำเนินงานของกลุ่มสัมมาชีพ ควรมีรูปแบบการดำเนินงานที่มีลักษณะเป็นทางการร่วมกับการดำเนินงานที่ไม่เป็นทางการซึ่งจะช่วยให้การทำงานมีระบบและการปฏิบัติงานชัดเจนมากขึ้น

3. ด้านการบริหารจัดการกลุ่มสัมมาชีพ ควรส่งเสริมให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมรับผิดชอบในการบริหารจัดการของกลุ่มสัมมาชีพ

4. ด้านงบประมาณของกลุ่มสัมมาชีพ ควรส่งเสริมให้กรรมการและสมาชิกร่วมกันระดมทุนตามความประสงค์และต้องการของสมาชิกทั้งนี้เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มให้เกิดความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

5. ด้านสวัสดิการของกลุ่มสัมมาชีพ ควรส่งเสริมการสร้างอาชีพให้แก่สมาชิกกลุ่มเพื่อก่อให้เกิดรายได้แก่สมาชิก และเมื่อรายได้มากขึ้นสามารถนำมาจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกทั้งหมดในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มสัมมาชีพ

2. ควรศึกษาการใช้ทุนทางสังคมที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มสัมมาชีพ

3. ควรถอดบทเรียนเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มสัมมาชีพที่ประสบผลสำเร็จและล้มเหลวเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่มสัมมาชีพอื่น ๆ ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน. (2559). **แนวทางการสร้างสัมมาชีพชุมชน.** กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2559). **สัมมาชีพ สรางวิถีชีวิตที่ยั่งยืน.** กรุงเทพฯ: กลุมงาน สงเสริมสัมมาชีพชุมชน สำนักเสริมสรางความเข่มแข็งชุมชน กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สถาบันการพัฒนาชุมชน. (2562). **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน**. กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562.

ดำรง มากระจัน. (2549). **ความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมูบานตอประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมูบานในจังหวดกาญจนบุรี.** วิทยานิพนธสังคมศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศาสตรเพื่อการพัฒนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

นิธินันท์ จันทน์เอียด. (2556). **หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์และการธนกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำกัด กับสหกรณ์ออมทรัพย์ เกษตรศาสตร์จำกัด.**วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประเวศ วะสี. (2552). **สร้างสัมมาชีพเต็มพื้นที่.** กรุงเทพฯ: บริษัท ที คิว พี จำกัด.

พนิตนาฏ ชัยมงคล. (2552). **ความเหมาะสมของการนำผังดุลดัชนีมาใช้ในการประเมินผล การดำเนินงานของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่.** การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.